

CYNGOR SIR CEREDIGION

GWYBODAETH I RAI SY'N TALU'R TRETHI 2026-2027

Ymholiadau post i:

Cyllid a Chaffael
Penmorfa, Aberaeron,
Ceredigion,
SA46 0PA

☎ 01970 633253

Ebost revenues@ceredigion.gov.uk

CRYNODEB Y GYLLIDEB 2026-2027

Ar 02/03/26, pennodd Cyngor Sir Ceredigion ei gyllideb ar gyfer 2026/27 ar £221.5m sydd wedi arwain at godiad 4.75% yn Nhreth y Cyngor. Mae'r codiad hwn yn cynrychioli codiad 4.65% ar gyfer Gwasanaethau'r Cyngor a 0.1% arall er mwyn ariannu codiad yn ardoll Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru. Mae'r codiad at ddibenion Cyngor y Sir (gan gynnwys yr ardoll dân) yn golygu bod eiddo Band D yng Ngheredigion yn talu £1,976.18 - codiad o £89.61 (mae hyn yn cyfateb i £7.47 ychwanegol y mis).

Mae'r cyllid ar gyfer gweithredu Gwasanaeth Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru yn disgyn ar bob Awdurdod Lleol cyfansoddol yn y rhanbarth, pob un yn gyfrifol am gyfran gymesur yn seiliedig ar boblogaeth. Y cyfraniad sydd ei angen gan Gyngor Sir Ceredigion (a elwir yn ardoll Tân) yw £5.935m ar gyfer 2026/27. Yn wahanol i gost Plismona sy'n Braesept ac a ddangosir ar wahân ar eich bil Treth y Cyngor, mae'r Ardoll Tân yn rhan o Gyllideb £221.5m y Cyngor. Mae mwy o wybodaeth am y Gwasanaeth Tân ar gael yn www.mawwfire.gov.uk/cym.

Cafwyd Setliad Ariannol Dros Dro Ceredigion gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2026/27 ar 24/11/25 ac yn wreiddiol roedd yn godiad 2.3% mewn cyllid, gyda Cheredigion yn un o 10 Awdurdod Lleol yng Nghymru sy'n cael y codiad isaf ac yn cael eu cefnogi gan 'Gyllid Gwaelodol'. O ganlyniad i Gytundeb Cyllideb Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru a gyhoeddwyd ar 09/12/25, newidiodd sefyllfa ariannu'r Cyngor i godiad 4.1% mewn cyllid (gan fod yn dal i fod mewn grŵp o Awdurdodau Lleol yng Nghymru sy'n cael y codiad isaf). Cafwyd y Setliad Ariannol Terfynol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2026/27 ar 20/01/26 ac arweiniodd o hyd at godiad 4.1% yn y cyllid ar gyfer 2026/27. Y cyllid ychwanegol yw'r prif ffactor sydd wedi galluogi'r codiad yn Nhreth y Cyngor ar gyfer elfen Cyngor Sir Ceredigion i gael ei ostwng o sefyllfa ddrafft gynnar o 8.9% i lawr i 4.75%.

Mae'r Cyngor hefyd yn casglu Treth y Cyngor ar gyfer Heddlu Dyfed-Powys (codiad 7.47%) a'r Cyngorau Tref a Chymuned (codiad 13.92% ar gyfartaledd). At ei gilydd, mae bil cyfartalog Treth y Cyngor ar gyfer eiddo band D wedi codi 5.37% - codiad £123.36 (mae hyn yn cyfateb i £10.28 ychwanegol y mis).

Mae Llywodraeth Cymru yn pennu Asesiad o Wariant Safonol ar gyfer Cyngorau bob blwyddyn. Asesiad o Wariant Safonol 2026/27 Cyngor Sir Ceredigion yw £213.6m.

Mae rhaglen o fuddsoddiad cyfalaf gwerth cyfanswm o £32m wedi'i chynllunio ar gyfer 2026/27 (£99m ar gyfer cyfnod y rhaglen gyfalaf aml-flwyddyn 2025/26 - 2028/29).

Mae Ceredigion yn parhau i wynebu pwysau ariannol, lle mae cynnal gwasanaethau'r Cyngor yn parhau i fod yn heriol. Amcangyfrifir bod cyfanswm y pwysau o ran costau y mae'r Cyngor yn eu hwynebu ar gyfer 2026/27 yn £9.3m, sy'n cyfateb i ffactor chwyddiant penodol i Geredigion o 4.4%. Mae hyn yn cymharu â chwyddiant cyffredinol sy'n 3% (fffigur CPI Ionawr 2026).

Felly, mae angen dod o hyd i Ddiffyg

yn y Gyllideb o £5.1m o gyfuniad o Arbedion i'r Gyllideb o £2.2m ac ystyriaethau Treth y Cyngor.

Nid yw'r meysydd lle gwelir pwysau o ran costau yn unigryw i Geredigion. Maent yn amrywio o ddyfarniadau Cyflog (a bennwyd yn genedlaethol) i roi digon o gyllid i Ddarparwyr Gofal Cymdeithasol (e.e. Cartrefi Gofal Cartref a Chartrefi Gofal Preswyl i Bobl Hŷn) i sicrhau bod gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yng Ngheredigion yn parhau i gael o leiaf y Cyflog Byw Gwirioneddol (sy'n codi o £12.60 i £13.45 yr awr – codiad 6.75%).

Mae Cynllun Tai Cymunedol y Cyngor yn parhau i fod ar gael i gefnogi trigolion yng Ngheredigion gyda llwybr i berchentyaeth (gellir dod o hyd i ragor o fanylion yn [Cynllun Tai Cymunedol – Rhannu Ecwiti - Cyngor Sir Ceredigion](#)).

O fewn y Gyllideb, mae Cynghorwyr wedi blaenoriaethu buddsoddiad newydd mewn 4 maes allweddol:

- Buddsoddi mewn cyfleoedd newydd o ran swyddi drwy Gynllun Cyflogaeth Graddedigion y Cyngor.
- £600,000 ychwanegol o gyllid yn benodol ar gyfer Ysgolion.
- Dechrau neilltuo arian cyfatebol sydd ei angen ar gyfer cynlluniau cyfalaf sylweddol yn y dyfodol e.e. cynllun Diogelu'r Arfordir Aberystwyth, amryw o estyniadau a/neu adnewyddu ysgolion

cynradd a gweledigaeth uchelgeisiol ar gyfer Campws Llanbedr Pont Steffan gan gynnwys Fferm Llettytwppa.

- Cefnogi Pyllau Nofio sy'n cael eu rhedeg gan Ymddiriedolaeth Wirfoddol yn Aberaeron a Llandysul gyda chyllid ychwanegol.

TRETH Y CYNGOR

Beth mae elfen Cyngor y Sir Treth y Cyngor yn talu amdano?

Mae Treth y Cyngor yn dreth gyffredinol sy'n seiliedig ar werthoedd eiddo ac nid yw'n gweithredu ar sail talu wrth i chi ddefnyddio Gwasanaethau. Byd trigolion yn gweld ac yn defnyddio gwahanol wasanaethau'r Cyngor ar wahanol adegau yn eu bywydau:

- Yn ifanc, byddai hyn yn dechrau gyda chofrestru genedigaeth ac yn symud ymlaen i gynnwys cael eich cludo i addysg Feithrin, Ysgol Gynradd ac Ysgol Uwchradd a chael mynediad iddi hyd at addysg Ôl-16, boed hynny'n addysg Chweched Dosbarth neu hyfforddiant mwy galwedigaethol a chael mynediad at Wasanaethau Cerddoriaeth ac Ieuencid.
- Fel oedolyn gallai hyn gynnwys defnyddio canolfan chwaraeon, defnyddio Llyfrgell, cerdded llwybr Arfordir Ceredigion (a hawliau tramwy cyhoeddus eraill), cofrestru i bleidleisio mewn Etholiad, cyflwyno cais Cynllunio neu gais Rheoliadau Adeiladu, bwyta mewn sefydliadau bwyd diogel a rheoledig, mynd i Amgueddfa neu Theatr y Cyngor, cael eich Gwastraff wedi'i gasglu (ac yna ei waredu neu ei ailgylchu), defnyddio safle Gwastraff Cartrefi, gyrru ar Briffyrdd a Phontydd a gynhelir (gan gynnwys ffyrdd sy'n cael eu graeanu yn ystod misoedd y gaeaf), defnyddio gwasanaeth Bws cyhoeddus, cael goleuadau ar eich stryd a gallu galw'r Gwasanaeth Tân ac Achub ar gyfer argyfyngau.
- Mewn blynyddoedd diweddarach, byddai trigolyn yn elwa o Docynnau Teithio Consesiynol ar drafnidiaeth gyhoeddus, ond yn y pen draw efallai y bydd angen iddo ddefnyddio gwasanaethau Gofal a Chymorth ar ryw adeg (gan ddefnyddio staff gwerthfawr Gofal Cymdeithasol sy'n

cael eu talu o leiaf y Cyflog Byw Gwirioneddol yng Nghymru).
Gallai hyn amrywio o gymorth ac offer i alluogi byw'n
annibynnol i Ofal yn y Cartref hyd at leoliad mewn Cartref
Gofal Preswyl ac yn y pen draw cyfranogiad posibl
Gwasanaeth y Crwner a chofrestru marwolaeth.

DADANSODDIAD CYLLIDEB

Beth mae pob Gwasanaeth yn ei gostio?

Mae'r Cyllidebau ar gyfer pob Gwasanaeth wedi'u crynhoi yn y tabl isod:

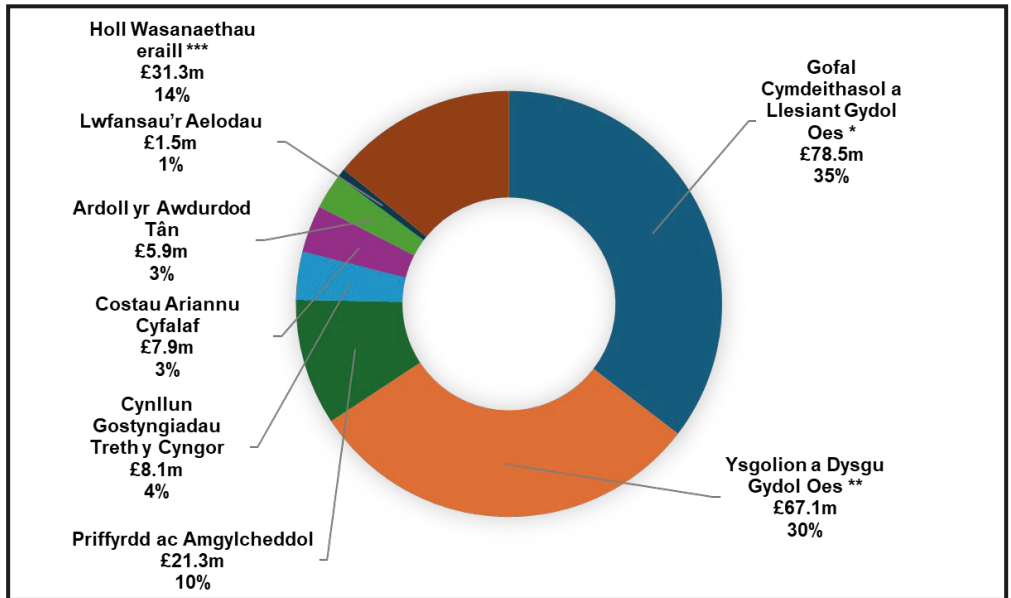
Gwasanaethau	2026/27 Cyllidebau Rheoladwy Gwasanaethau £'000	Ychwanegu Dyraniadau Mewnol/ Talidau Cyfalaf £'000	Wedi tynnu Addaliadau Mewnol £'000	Cyllideb Net y Cyngor Sir 2026/27 (gan gynnwys Ardollau) £'000
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	7,340	1,338	(7,467)	1,211
Gwasanaethau Democrataidd	5,712	803	(4,086)	2,429
Economi ac Adfywio	4,284	3,836	(3,281)	4,839
Cyllid a Chaffael	22,935	1,695	(22,046)	2,584
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	21,256	8,132	(143)	29,245
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,859	289	(1,366)	782
Pobl a Threfniadaeth	2,791	390	(2,508)	673
Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	2,714	738	(293)	3,159
Porth Cymorth Cynnar	5,102	5,575	-	10,677
Porth Cynnal	43,769	4,107	-	47,876
Porth Gofal	22,246	4,057	-	26,303
Ysgol a Dysgu Gydol Oes	65,239	11,049	-	76,288
Arweinyddiaeth	8,628	409	(1,228)	7,809
Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd Wrth Gefn	7,624	-	-	7,624
	221,499	42,418	(42,418)	221,499

Mae mwy o wybodaeth ar gael yn Atodiad 3 o'r adroddiad ar y Gyllideb
a ystyriwyd gan y Cyngor Llawn ar 02/03/26 - [Cyngor Sir Ceredigion -
Agenda \(Eitem 5\)](#).

Beth mae pob Gwasanaeth yn ei gostio?

Mae'r Cyllidebau ar gyfer pob Gwasanaeth wedi'u crynhoi yn y tabl isod:

Gellir dangos cost reoladwy uniongyrchol Gwasanaethau'r Cyngor (ac eithrio unrhyw ailddyrannu Gwasanaethau Cymorth neu daliadau cyfalaf fel Dibrisiant) ar gyfer 2026/27 fel:

Bydd 75% o gyllideb y Cyngor yn cael ei wario ar Ysgolion a Dysgu Gydol Oes, Gofal Cymdeithasol a Llesiant Gydol Oes a Phriffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol. Ar ôl darparu ar gyfer costau sefydlog eraill (i raddau helaeth) (h.y. Lwfansau Aelodau, Ardoll yr Awdurdod Tân, Costau Ariannu Cyfalaf a Chynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor), dim ond 14% (£31m) sydd ar ôl ar gyfer holl Wasanaethau eraill y Cyngor.

Addasiadau a wnaed ar gyfer:

* Yn cynnwys Lleoliadau Y Tu Allan i'r Sir (gan y Grŵp Arweiniol), Ffioedd Cyfreithiol (gan Gyfreithiol a Llywodraethu) a Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cymru (gan Bobl a Threfniadaeth)

** Yn cynnwys PFI Penweddig (gan Gyllid a Chaffael)

Mae'r Cyngor yn disgwyl gwario ar y gwasanaethau yma yn 2026-2027

Gwasanaethau	CYLLIDEB 2026-2027			
	Gwariant Gros £000's	Incwm £000's	Grantiau £000's	Gwariant Net £000's
Cyswilt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	1,356	225	0	1,131
Gwasanaethau Democraidaidd	2,455	1	0	2,454
Economi ac Adfwylo	9,383	3,148	1,151	5,084
Cyllid a Chaffael	15,435	602	11,544	3,289
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	37,566	6,073	2,248	29,245
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	929	147	0	782
Pobl a Threfniadaeth	1,038	103	262	673
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoedd	3,463	274	30	3,159
Porth Cymorth Cynnar	21,789	2,057	9,052	10,680
Porth Cynnal	63,858	14,324	1,530	48,004
Porth Gofal	34,486	8,114	0	26,372
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	97,298	4,928	16,022	76,348
Arweiniol	7,927	0	0	7,927
Cost Gwasanaethau'r Cyngor Sir	296,983	39,996	41,839	215,148
Cyfraniadau o'r Cronfeydd Wrth Gefn	(4,020)			(4,020)
Darpariaeth wrth Gefn	1,222			1,222
Gwariant Cyfalaf a godir ar y Cronfa Gyffredinol	3,059		38	3,021
Ardollau a Phraeseptau Tref a Chymuned:				
Awdurdod Tân ac Achrub Canolbarth a Gorllewin Cymru	5,935			5,935
Cyfoeth Naturiol Cymru - Cors y Borth	13			13
Praeseptau Cyngorau Tref a Chymuned	1,919			1,919
Gofyniad Cyllideb (gan gynnwys Praeseptau Cyngorau Tref a Chymuned)	305,111	39,996	41,877	223,238
Ychwanegu: Gostyngiad Trethi Annomestig	180			180
Wedi tynnu: Praeseptau Cyngorau Tref a Chymuned	1,919			1,919
Cyllideb Net y Cyngor Sir gan gynnwys Ardollau	303,372			221,499
Ariennir gan:				
Grantiau Penodol	41,877			
Incwm Arall	39,996			
Grant Cynnal Refeniw	153,336			153,336
I'w Gwrdd Gan: Talwyr Treth y Cyngor	68,163			68,163

Mae CRONFYEYDD WRTH GEFN yn angenrheidiol i gwrdd ag ymrwymiadau hysbys yn y dyfodol a hefyd i ariannu gwariant cyn cael incwm. Mae cronfeydd wrth gefn hefyd yn ddymuniol i wrdd â gwariant annisgwyl neu ddiffyg incwm. Mae balansau amcangyfrifedig cronfeydd wrth gefn y Cyngor fel a ganlyn:

	Balans a Amcangyfrifir		Balans a Amcangyfrifir
	31.03.2026		31.03.2027
	£000's		£000's
Cronfeydd wrth gefn wedi'u Clustnodi	34,797		30,777
Cronfa Gyffredinol	7,014		7,014
Cyfanswm	41,811		37,791

Mae Treth y Cyngor syllaenol yn daladwy mewn perthynas ag anheddau Band 'D', tra bod ffracsion o'r swm hwn yn daladwy ar gyfer anheddau mewn bandiau eraill. Dangosir Treth gros y Cyngor sy'n daladwy at ddibenion y Cyngor Sir a Heddlu Dyfed-Powys gyferbynn:-

Band	Gwerth Annedd o	Gwerth Annedd hyd at	Rhan o'r Dreth Sylfaenol	Cyngor Ceredigion	Heddlu Dyfed-Powys
	£	£		£ c	£ c
A	-	44,000	6ed/9	1,317.45	258.42
B	44,001	65,000	7fed/9	1,537.03	301.49
C	65,001	91,000	8fed/9	1,756.60	344.56
D	91,001	123,000	9fed/9	1,976.18	387.63
E	123,001	162,000	11eg/9	2,415.33	473.77
F	162,001	223,000	13eg/9	2,854.48	559.91
G	223,001	324,000	15fed/9	3,293.63	646.05
H	324,001	424,000	18fed/9	3,952.36	775.26
I	424,001	-	21ain/9	4,611.09	904.47

Mae eitemau arbennig ychwanegol yn ddyledus i archebiannau Cynghorau Tref/Cymuned fel a gwelir ar y rhestr isod:

EITEMAU ARBENNIG TRETH Y CYNGOR 2026-2027				
Tref neu Gymuned	Archebiant 2025-2026		Archebiant 2026-2027	
	£	c	£	c
Aberystwyth	656,940.00		739,645.00	174.97
Aberaeron	50,708.00		55,083.00	65.57
Aberteifi	99,024.20		108,926.62	56.03
Llanbedr Pont Steffan	60,000.00		70,000.00	68.70
Cei Newydd	43,999.00		65,998.50	68.01
Borth	38,324.70		59,132.74	69.17
Ceulanamaesmawr	17,000.00		20,000.00	45.43
Blaenrheidol	4,284.00		4,988.00	23.09
Genau'r Glyn	10,500.00		10,750.00	30.51
Llanbadarn Fawr	60,000.00		60,000.00	67.00
Llangynfelin	8,250.00		9,075.00	32.42
Llanfarian	25,000.00		25,000.00	32.05
Llangwryfon	4,500.00		4,725.00	18.36
Llanilar	7,500.00		9,000.00	18.84
Llanrhystud	11,600.00		12,180.00	26.46
Melindwr	7,500.00		7,500.00	13.70
Pontarfynach	3,500.00		3,500.00	12.82
Tirymynach	30,000.00		33,000.00	39.43
Trawsgoed	5,600.00		5,600.00	12.30
Trefeurig	20,000.00		18,000.00	21.55
Faenor	33,782.00		34,327.00	41.42
Ysgubor-y-Coed	3,850.00		4,235.00	21.37
Llanddewi Brefi	18,000.00		18,000.00	57.97
Llangeitho	5,500.00		5,500.00	14.55
Lledrod	2,808.30		2,809.00	8.87
Nantcwnlle	2,500.00		2,500.00	6.47
Tregaron	30,000.00		40,000.00	71.77
Ysbyty Ystwyth	2,500.00		2,500.00	11.45
Ystrad Fflur	8,710.00		13,332.00	41.30
Ystrad Meurig	2,476.50		3,426.80	20.00
Ciliau Aeron	6,000.00		6,000.00	13.79
Henfynyw	7,000.00		7,000.00	13.06
Llanarth	12,539.23		12,539.23	16.46
Llandysiliogogo	15,401.88		15,401.88	25.47
Llainfair Clydogau	7,000.00		9,000.00	29.59
Llanfihangel Ystrad	9,950.00		9,950.00	14.37
Llangybi	5,290.00		6,084.00	21.88
Llanllwchaearn	11,913.80		12,213.95	23.79
Llansantffraed	30,000.00		31,500.00	49.76
Llanwenog	13,000.00		13,000.00	21.08
Llanwnnen	3,747.40		5,200.00	23.49
Dyffryn Arth	14,550.00		15,870.00	26.13
Aberporth	57,873.00		74,873.00	60.52
Beulah	35,000.00		55,000.00	59.99
Llandyfriog	25,000.00		25,000.00	28.65
Llandysul	54,003.85		61,965.52	47.97
Llangoedmor	35,000.00		43,500.00	69.60
Llangrannog	11,550.00		11,550.00	23.81
Penbryn	15,000.00		15,000.00	18.40
Troedyraur	10,000.00		10,000.00	14.32
Y Ferwig	27,060.00		29,750.00	42.81
Cyfanswm	1,681,235.86		1,919,131.24	

TRETHI ANNOMESTIG

Nodiadau Esboniadol

Mae'r wybodaeth a roddir isod yn egluro rhai o'r termau y gellir eu defnyddio ar alwad am dalu ardrethi annomestig ac yn y wybodaeth ategol. Gellir cael mwy o wybodaeth am atebolrwydd i ardrethi annomestig gan awdurdodau bilio.

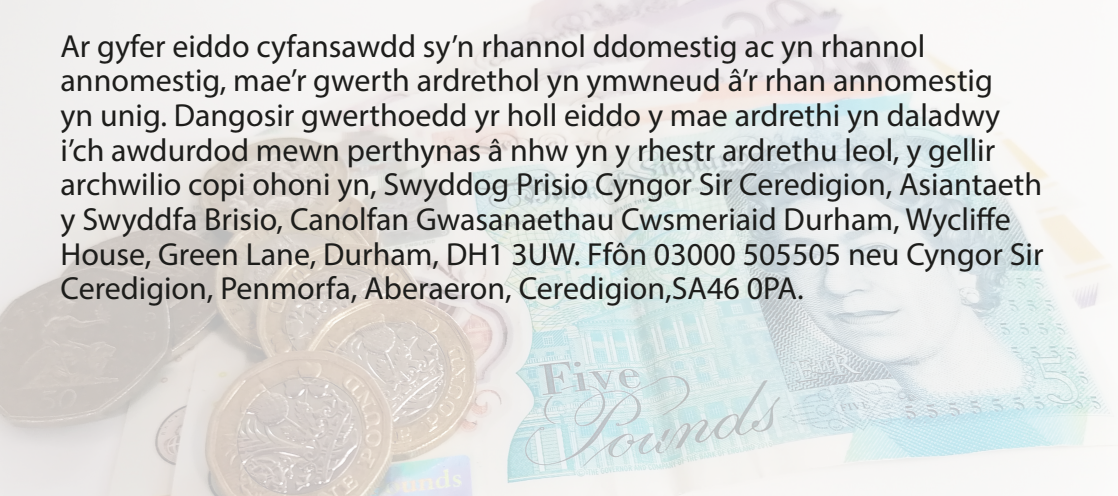
Ardrethi annomestig

Mae'r ardrethi annomestig a gesglir gan awdurdodau bilio yn cael eu talu i gronfa ganolog ac yn cael eu hailddosbarthu i gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol a chomisiynwyr heddlu a throseddu. Mae eich cyngor a'ch comisiynydd heddlu a throseddu yn defnyddio eu cyfrannau o incwm ardrethi wedi'i ailddosbarthu, ynghyd ag incwm gan eu trethdalwyr y cyngor, grant cynnal refeniw a roddir gan Weinidogion Cymru a rhai symiau eraill, i dalu am y gwasanaethau y maent yn eu darparu. Gellir cael mwy o wybodaeth am y system ardrethi annomestig, gan gynnwys pa ryddhadau sydd ar gael drwy [Ardrethi Busnes yng Nghymru | Busnes Cymru](#)

Gwerth ardrethol

Mae gwerth ardrethol eiddo annomestig yn cael ei bennu yn y rhan fwyaf o achosion gan swyddog prisio annibynnol o Asiantaeth y Swyddfa Brisio, sef Asiantaeth Weithredol Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi (CThEF). Maent yn llunio ac yn cynnal rhestr lawn o werthoedd ardrethol pob eiddo annomestig yng Nghymru, sydd ar gael ar eu gwefan yn [Find a business rates valuation - GOV.UK](#). Mae pob eiddo annomestig fel arfer yn cael ei ailbrisio bob 3 blynedd. O 1 Ebrill 2026 ymlaen, mae gwerth ardrethol eiddo yn cynrychioli ei werth rhent blyneddol ar y farchnad agored ar 1 Ebrill 2024.

Ar gyfer eiddo cyfansawdd sy'n rhannol ddomestig ac yn rhannol annomestig, mae'r gwerth ardrethol yn ymwneud â'r rhan annomestig yn unig. Dangosir gwerthoedd yr holl eiddo y mae ardrethi yn daladwy i'ch awdurdod mewn perthynas â nhw yn y rhestr ardrethu leol, y gellir archwilio copi ohoni yn, Swyddog Prisio Cyngor Sir Ceredigion, Asiantaeth y Swyddfa Brisio, Canolfan Gwasanaethau Cwsmeriaid Durham, Wycliffe House, Green Lane, Durham, DH1 3UW. Ffôn 03000 505505 neu Cyngor Sir Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron, Ceredigion, SA46 0PA.

Ailbrisio

Caiff yr holl werthoedd ardrethol eu hailasesu mewn ailbrisiad cyffredinol i sicrhau bod ardrethi a delir gan unrhyw un talwr ardrethi yn adlewyrchu newidiadau dros amser yng ngwerth eu heiddo o'i gymharu ag eraill. Mae hyn yn helpu i gynnal tegwch yn y system ardrethu trwy ddiweddarau prisiadau yn unol â newidiadau yn y farchnad.

Daeth y rhestr ardrethu gyfredol i rym ar 1 Ebrill 2026 ac mae'n seiliedig ar werthoedd ar 1 Ebrill 2024.

Yn y flwyddyn y mae ailbrisio yn dod i rym, mae'r lluosydd yn cael ei ail-sylfaenu i gyfrif am newidiadau cyffredinol i gyfanswm gwerth ardrethol ac i sicrhau nad yw'r ailbrisio yn codi arian ychwanegol.

Newid gwerth ardrethol

Gall y gwerth ardrethol newid os yw'r swyddog prasio yn credu bod amgylchiadau'r eiddo wedi newid. Gall talwr yr ardrethi (a rhai eraill sydd â buddiant yn yr eiddo) hefyd gynnig newid mewn gwerth mewn rhai amgylchiadau. Mae mwy o wybodaeth am sut i gynnig newid mewn gwerth ardrethol ar gael gan y swyddfeydd prasio.

Lluosydd ardrethu annomestig

Dyma'r gyfradd yn y bunt y mae'r gwerth ardrethol yn cael ei luosi â hi i roi'r bil treth blyneddol ar gyfer eiddo. O 1 Ebrill 2026 ymlaen, mae tri lluosydd a all fod yn berthnasol i eiddo yng Nghymru. Mae'r lluosyddion a gyhoeddwyd ar gyfer 2026-27 fel a ganlyn:

- lluosydd manwerthu o 0.350, sy'n berthnasol i siopau manwerthu bach a chanolig sydd â gwerth ardrethol o dan £51,000;
- lluosydd safonol o 0.502, sy'n berthnasol i'r rhan fwyaf o eiddo eraill; a
- lluosydd uwch o 0.515, sy'n berthnasol i eiddo sydd â gwerth ardrethol uwch na £100,000.

Cynnigion ac apeliadau

Mae gwybodaeth am yr amgylchiadau y gellir cynnig newid mewn gwerth ardrethol a sut y gellir gwneud cynnig o'r fath ar gael o'r swyddfa brisio leol a ddangosir uchod neu ar eu gwefan yn -

[How to challenge your business rates valuation - GOV.UK](https://www.gov.uk/guidance/how-to-challenge-your-business-rates-valuation)

Mae Tribiwnlys Prasio Cymru yn rhoi gwasanaeth apeliadau annibynnol am ddim sy'n delio ag apeliadau am Ardrethi Annomestig a Threth y Cyngor.

Gellir dod o hyd i'w manylion cyswllt yma <https://www.valuationtribunal.wales/cy/cartref.html>

Ardrethu eiddo heb ei feddiannu

Gall perchnogion eiddo annomestig gwag fod yn atebol i ardrethi eiddo gwag a godir ar 100 y cant o'r atebolrwydd arferol. Mae atebolrwydd yn dechrau ar ôl i'r eiddo fod yn wag am 3 mis neu, yn achos eiddo diwydiannol penodol, ar ôl i'r eiddo fod yn wag am 6 mis. Mae rhai mathau o eiddo wedi'u hesemptio rhag ardrethi eiddo gwag.

Rhyddhad elusennol a rhyddhad yn ôl disgrisiwn

Mae gan elusennau a chlybiau chwaraeon amatur cymunedol hawl i rhyddhad o 80% o ardrethi ar unrhyw eiddo annomestig lle —

- (a) yn achos elusennau, mae'r eiddo yn cael ei ddefnyddio'n gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion elusennol, neu
- (b) yn achos clwb, mae'r clwb wedi'i gofrestru gyda Chyllid a Thollau EF.

Mae gan awdurdodau bilio ddisgrisiwn i ddileu'r holl 20% sy'n weddill o'r bil ar eiddo o'r fath neu ran ohono a gallant hefyd roi rhyddhad mewn perthynas ag eiddo a feddiannir gan gyrff penodol nad ydynt wedi'u sefydlu nac yn cael eu cynnal er elw. I gael mwy o wybodaeth am glybiau dylech gysylltu â, Charities, Savings and International 2, Cyllid a Thollau EF, BX9 1BU, y Deyrnas Unedig. (y wefan yw <http://www.hmrc.gov.uk>).

Rhyddhad ardrethi busnesau bach

Mae Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Rhyddhad Ardrethu i Fusnesau Bach) (Cymru) 2017 yn gwneud darpariaeth ar gyfer rhyddhad ardrethi i fusnesau bach. Mae manylion llawn gan gynnwys meini prawf y cymhwysra, yr eithriadau, y gofynion gweithdrefnol a'r rhyddhadau ardrethi perthnasol ar gael gan yr awdurdod bilio neu ar [Ardrethi Annomestig - Rhyddhad Ardrethi Busnesau Bach | Busnes Cymru](#)

Rhyddhad Ardrethi Trosiannol

Mae Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Symiau a Godir) (Cymru) 2025 yn gwneud darpariaeth ar gyfer rhyddhad trosiannol ar gyfer busnesau yr effeithir arnynt er gwaeth gan ailbrisiu hereditamentau annomestig sy'n dod i rym o 1 Ebrill 2026. Mae'r rhyddhad hwn yn berthnasol am 2 flynedd hyd at 31.03.2028. Mae manylion llawn gan gynnwys meini prawf y cymhwysra, yr eithriadau, y gofynion gweithdrefnol a'r rhyddhadau ardrethi perthnasol ar gael gan yr awdurdod bilio neu yn <https://busnescymru.llyw.cymru/ardrethi-annomestig-rhyddhad-ardrethi-trosiannol-ar-gyfer-ailbrisiad-2026>

Rhyddhad Ardrethi Lletygarwch Bwyd a Diod 2026-27

Mae'r rhyddhad hwn wedi'i anelu at fusnesau cymwys yn y sector lletygarwch bwyd a diod, er enghraifft tafarndai, bwytai, caffis, bariau a lleoliadau cerddoriaeth fyw. Nod y rhyddhad yw cefnogi'r sectorau hyn i reoli pwysau parhaus costau.

Bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi cyllid grant i bob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru i roi Rhyddhad Ardrethi Lletygarwch Bwyd a Diod i fusnesau cymwys ar gyfer 2026-27. Bydd y rhyddhad yn cefnogi eiddo cymwys a feddiennir trwy gynnig gostyngiad o 15% ar filiau ardrethi annomestig ar gyfer eiddo o'r fath.

Bydd y rhyddhad yn berthnasol i bob busnes cymwys, yn amodol ar gap ar y swm y gall pob busnes ei hawlio ledled Cymru. Cyfanswm y rhyddhad sydd ar gael yw £110,000 ar draws pob eiddo a feddiennir gan yr un busnes. Mae'n ofynnol i bob busnes wneud datganiad wrth wneud cais i awdurdodau lleol unigol, gan gadarnhau nad yw swm y rhyddhad y maent yn ceisio amdano ledled Cymru yn fwy na'r cap hwn. Mae rhagor o fanylion ar gael gan yr awdurdod bilio neu yn <https://busnescymru.llyw.cymru/pynciau-a-chyfarwyddyd/treth-busnes-trethi-ardrethi-ac-adeiladau/ardrethi-annomestig-rhyddhad-ardrethi-lletygarwch-bwyd-a-diod-2026-27>

Sicrhau bod eich ardrethi busnes yn gywir

O 1 Ebrill 2026 ymlaen, er mwyn sicrhau bod eich ardrethi busnes yn cael eu cyfrifo'n gywir, rhaid i chi roi gwybod i'ch awdurdod lleol am y dyddiad y digwyddodd unrhyw un o'r newidiadau canlynol, o fewn 60 diwrnod:

- fe wnaethoch chi ddod yn dalwr ardrethi yr eiddo,
- mae'r eiddo wedi dod yn feddianedig ac yn flaenorol heb ei feddiannu (yn wag), neu
- mae'r eiddo wedi peidio â chael ei feddiannu (wedi dod yn wag)

Gall methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd hon arwain at ddirwy o £500. Gall rhoi gwybodaeth sy'n anghywir arwain at ddirwy ar euogfarn ddiannod i ddirwy o hyd at lefel 3 ar y raddfa safonol (£1,000 ar hyn o bryd).

Mae rhagor o fanylion ar gael yn <https://busnescymru.llyw.cymru/ardrethi-annomestig-dyletswydd-i-roi-gwybod-i-awdurdodau-lleol-am-newidiadau-mewn-amgylchiadau>

Gallwch ymweld a'n gwefan ar: www.ceredigion.gov.uk